

Rehwinkel

te verspreiden. Dat is gebeurd. Wie die tekst echter tot zich neemt, kan absoluut niet tot de conclusie komen dat sprake is van een situatie zoals die de vorige week in een krantenkop werd samengevat als "Kok verbiedt contact met rijksambtenaren". In dat artikel werd de CDA-fractie als enige opgevoerd. Ik wil daarom collega Van Wijmen vragen of hij van mening is dat er sprake is van een dergelijke situatie en of hij nader kan aangeven waaruit de door hem geconstateerde aanscherping nu precies bestaat.

Minister **Kok**: Ik geloof, dat de heer Rehwinkel de kop van de krant heeft geciteerd!

De **voorzitter**: Waarvan akte!

De heer **Van Wijmen** (CDA): Mevrouw de voorzitter! Aan de toonzetting van mijn vraag hebt u kunnen merken, dat wij de zaken à tête reposée willen bezien. Het is een serieuze kwestie waarbij we zeker de demagogie van zo'n krantenkop niet tot de onze willen maken. Anderzijds wil ik erop wijzen dat de bekendmaking stond in de Staatscourant die wij allemaal onder ogen krijgen. Vanwege de vakantieperiode is de zaak in de lufte terechtgekomen. Dan is het wel van belang om aan het begin van het parlementaire jaar zo'n kwestie aan de orde te stellen. Ik wil niet verhelen dat een aantal recente ervaringen erop wijst dat het gevoelen bij ambtenaren anders is dan de minister-president suggereert. Hij stelde dat er weinig veranderd is, dat slechts de bestaande structuur is bevestigd. Toch vertoonde een aantal mensen "merkwaardig ontwijkingsgedrag" en dat is toch niet de bedoeling. Daarom leek het mij nuttig om de kwestie op deze wijze onder de aandacht te brengen.

Mevrouw **Kant** (SP): Mevrouw de voorzitter! De minister-president suggereert dat er heel weinig veranderd is. Onze indruk is dat het in de praktijk anders is. Daar hebben wij ook aanwijzingen voor gekregen. Naar aanleiding daarvan hebben wij verschillende ministeries gebeld om

te vragen wat er veranderd is. Wij werden toen van het kastje naar de muur gestuurd. Dat is niet nieuw, maar wij kregen uiteindelijk op veel vragen geen antwoord. Wij werden door een van de ambtenaren zelfs verwezen naar het vragenuurtje. Dus het was voor mij heel moeilijk om te achterhalen in hoeverre er sprake is van aanscherping. Ook op het punt van de sancties heb ik van de ministeries geen duidelijkheid gekregen. Daarom stel ik deze vragen maar aan de minister-president vandaag. Hij heeft al gezegd dat er rechtspositioneel voor de ambtenaren niets aan de hand is. Ik wijs hem erop dat in aanwijzing 17 staat dat het bevoegd gezag de nodige disciplinaire maatregelen kan nemen. Ik vraag mij af in welke gevallen ambtenaren tegen sancties aanlopen als zij informatie geven aan Kamerleden.

Minister **Kok**: Mevrouw de voorzitter! Ik heb al enkele malen geprobeerd duidelijk te maken dat de bestaande regels op een enkel punt zijn geactualiseerd. Op dit terrein gelden sinds jaar en dag een aantal gedragsregels die verband houden met de vraag hoe ambtenaren, zijnde medewerkers van bewindslieden, in den brede extern kunnen functioneren en hoe zij kunnen functioneren in hun relatie tot volksvertegenwoordigers van wie zij vragen tegemoetzien. De hoofdregel houdt in dat ministers op basis van hun ministeriële verantwoordelijkheid gehouden zijn inlichtingen te verstrekken aan en verantwoording af te leggen ten opzichte van de Kamer. Ambtenaren, als hun medewerkers, treden daarbij niet in de plaats van die bewindslieden, laat staan dat zij een geheel eigen traject kunnen volgen. Zij mogen uiteraard wel feitelijke informatie verstrekken. Sinds jaar en dag wordt er in de aanwijzingen verwezen naar disciplinaire maatregelen. Bij de actualisering aan het begin van dit jaar zijn daarin echter geen materiële wijzigingen aangebracht.

Mevrouw **Dankers** (CDA): Mevrouw de voorzitter! De praktische hanteerbaarheid van de regels heeft bij mij twee aanvullende vragen doen rijzen. De hoofdlijn moge

duidelijk zijn – wij worden daar zeer vaak aan herinnerd – namelijk dat wij ons moeten vervoegen bij de minister. Kan de minister-president ons toezeggen dat de ministers ook regelmatig ter beschikking zijn als wij vragen hebben? Op dit moment werkt het in de praktijk heel slecht en ik verwijs hiervoor naar het betoog van mevrouw Scheltema. Mijn tweede vraag aan de minister-president is of een artikel van een ambtenaar wel of niet te vatten is onder de ministeriële verantwoordelijkheid.

Minister **Kok**: Mevrouw de voorzitter! Het is niet de bedoeling dat de minister naar de Kamer moet komen als een Kamerlid een vraag heeft aan een ambtenaar. Het is de bedoeling dat de ambtenaar de minister op de hoogte stelt als er gevraagd wordt naar andere dan feitelijke informatie. De minister moet dan beoordelen of daarin kan worden toegestemd. Wat de ministeriële verantwoordelijkheid betreft nog het volgende. De minister is natuurlijk verantwoordelijk voor het gehele doen en laten van de ambtenaar en legt ook verantwoording af voor kwesties die tot de ministeriële verantwoordelijkheid behorend aan hem of haar worden voorgelegd in verband met uitingen door medewerkers. Het komt met enige regelmaat voor dat dergelijke vragen aan de orde zijn.

Vragen van het lid Halsema aan de minister en de staatssecretaris van Justitie over het voorstel voor een Europees migratie- en asielbeleid, zoals op 1 juli jl. is gedaan aan de EU-lidstaten door het Oostenrijkse voorzitterschap.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Woensdagmiddag werd de fractie van GroenLinks opgeschrikt door een telefoontje van onze Europese collega's. Zij hadden via-via een nota in handen gekregen van het Oostenrijkse voorzitterschap, waarin ingrijpende veranderingen in het Europese migratiebeleid werden aangekondigd. De inmiddels al fel bekritiseerde nota opent met het verzoek aan de nationale regeringen

Mevrouw Halsema (GroenLinks)

om voor begin september schriftelijk te reageren.

De vraag van onze Europese collega's was of wij van deze nota wisten, en van de schriftelijke reactie van de Nederlandse regering hierop. Wij wisten van niets. Hierover gaat mijn eerste vraag aan de staatssecretaris van Justitie. Hoe kan dit? Hoe kan het gebeuren dat de Nederlandse regering zo laat, te laat, reageert op zo'n schokkende en belangrijke nota, pas nadat de Nederlandse kranten erover schrijven?

Eén voorstel heeft met name aandacht getrokken en zorg gewekt, te weten de afschaffing van het individuele recht op asiel, met andere woorden, het afscheid van het Vluchtelingenverdrag. De staatssecretaris heeft direct gereageerd. Het voorstel ging hem een stap te ver, maar hij waardeert de poging van Oostenrijk om een debat te starten over het Europese migratiebeleid.

Zijn snelle reactie heeft ons zeer verheugd, maar toch verzoek ik hem dringend om zelf nog een stap verder te gaan. Nu het Europese migratiebeleid geleidelijk wordt geharmoniseerd, zal ook de spanning toenemen tussen de wens om de migratiedruk te verminderen en om de mensenrechten na te leven. Graag hoor ik de principiële uitspraak van de staatssecretaris dat, ondanks

voortgaande Europese samenwerking, de Nederlandse regering nu en in de toekomst het Vluchtelingenverdrag intact laat en blijft naleven.

Zou de staatssecretaris op verzoek van de GroenLinks-fractie nog een stap willen zetten? Behalve een spoedige schriftelijke reactie op de voorstellen in de nota verneem ik graag op hoofdlijnen van hem welke bijdrage Nederland zelf aan het Nederlandse asielbeleid gaat leveren. Is de staatssecretaris bereid om in de Europese Unie het Nederlandse beleid uit te dragen en te verdedigen? Welke acties denkt hij te ondernemen om hiervoor gehoor te vinden bij de andere lidstaten?

Staatssecretaris **Cohen**: Mevrouw de voorzitter! De reden dat de regering in eerste instantie helemaal niet heeft gereageerd op die nota, hangt samen met het feit dat zij ter bespreking voorligt in de Europese Unie. Het is niet meer dan een discussiestuk, waarop wij eerst in ambtelijk verband reageren, en die daarna besproken zal worden in de JBZ-raad. Voordat dit het geval is, zal er zeker overleg zijn met de Kamer, zoals te doen gebruikelijk is.

Mevrouw Halsema vraagt hoe de regering omgaat met dit stuk en wat onze lijn zal zijn. Ik denk dat dit betrekkelijk simpel is. Ik heb in mijn

eerste reactie gezegd dat ik blij ben dat het Oostenrijkse voorzitterschap met een nota is gekomen, want dat plaatst het vraagstuk in Europa op de agenda. Wij hechten eraan om dat te doen. Dat is ook onderdeel van het regeerakkoord, maar dat zal mevrouw Halsema misschien iets minder interesseren.

De vraag langs welke lijn wij zullen reageren, is ook betrekkelijk eenvoudig te beantwoorden. Uitgangspunt voor ons is het Verdrag van Genève, het Europese verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en het regeerakkoord. Binnen die lijnen zullen wij naar dat stuk kijken en erop reageren.

Op de vraag hoe wij met dit vraagstuk omgaan in relatie met de andere lidstaten, kan mijn antwoord hetzelfde zijn als mijn antwoord op de vorige vraag. Binnen het kader dat ik net heb geschetst, zullen wij ons best doen om in Europees verband iets te realiseren. Ik voeg eraan toe dat dit niet eenvoudig zal zijn. Als er een voorstel komt, zie je dat er meteen uit verschillende landen, op verschillende manieren kritiek op komt. Ik verwacht dat het nog wel even zal duren voordat wij zover zijn dat er een Europees beleid is.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Voorzitter! Ik wil de staatssecretaris graag danken voor zijn reactie. Ik waardeer het dat het Vluchtelingenverdrag uitgangspunt blijft voor het Nederlandse beleid en ook voor de Nederlandse inzet in Europa. Ik neem aan dat dit ook in de toekomst het geval zal blijven. Het blijft toch een gek punt dat de nota wel is toegestuurd aan het Oostenrijkse parlement en dat het verzoek aan de nationale regeringen om te reageren zo uitdrukkelijk in de nota is opgenomen. Ik moet zeggen dat ik dat niet goed bij elkaar gepast krijg.

Staatssecretaris **Cohen**: Mevrouw de voorzitter! Het is voor mij betrekkelijk ingewikkeld om te reageren op datgene wat het Oostenrijkse voorzitterschap in Oostenrijk heeft gedaan. Ik wil dat dus maar achterwege laten. En dat vervolgens de vraag is voorgelegd, ook aan de Nederlandse regering, om in het

Cohen

kader van het tot stand komen van het Europese beleid en in het kader van de JBZ-raad daarop te reageren, lijkt mij geheel te passen binnen de regels die daarvoor zijn. Er komt een stuk, daar wordt op gereageerd en dat leidt op een gegeven ogenblik al dan niet tot iets.

□

De heer **Wijn** (CDA): Mevrouw de voorzitter! Ook wij vinden het een zeer goede zaak dat staatssecretaris Cohen meteen heeft aangegeven dat het individuele asielrecht moet blijven bestaan. Het CDA vindt dat ook. Maar begin dit jaar is er naar aanleiding van rondetafelgesprekken aan de Kamer een brief gestuurd, waarin de voorganger van de staatssecretaris aangegeven heeft zo actief mogelijk binnen Europa te streven naar afstemming van het vluchtelingenbeleid. Blijkbaar doet Oostenrijk dat iets actiever dan de ambitie van het vorige kabinet. Ik zou tegen de staatssecretaris willen zeggen: pak dan ook die kans en word gidsland, zoals andere ministers op andere terreinen die ambitie hebben binnen Europa! Er is destijds toegezegd om met een plan van aanpak te komen. De staatssecretaris heeft zojuist aangegeven dat er in het regeerakkoord afspraken over gemaakt zijn, maar daarin staat ook dat er over een aantal onderwerpen nog een visie moet worden ontwikkeld. In het kader daarvan vraag ik hem wanneer wij dat plan van aanpak kunnen verwachten.

□

Staatssecretaris **Cohen**: Mevrouw de voorzitter! Ik vind het nogal voor de hand liggend dat Oostenrijk met dat voorstel is gekomen nu het voorzitterschap bij Oostenrijk ligt. Ik heb als allereerste antwoord gegeven dat ik blij ben dat er nu een voorstel is, wat je verder ook van de inhoud mag vinden! Ik heb ook gezegd hoe en binnen welke kaders de regering denkt daarop te reageren. De Kamer mag van haar verwachten dat zij binnen datzelfde kader ook zal komen met de ontwikkeling van een visie. Wanneer dat precies zal zijn, kan ik niet precies zeggen. Er zijn nogal een paar dingen te doen en het is ook een kwestie van prioriteitenstelling van wanneer wij nu precies met wat komen. Het is de bedoeling om

binnen niet al te lange tijd met een voorstel voor een nieuwe Vreemdelingenwet te komen. Dat is betrekkelijk veel werk en daar zullen wij dus ook veel werk van maken. Dat is een van de redenen waarom ik niet onmiddellijk kan zeggen wanneer die visie zal komen.

□

De heer **Kamp** (VVD): Mevrouw de voorzitter! Als er een land is dat belang heeft bij Europese harmonisatie als het gaat om het asielbeleid, dan is het Nederland. In 1997 is de instroom van asielzoekers naar Europa gelijk gebleven, terwijl die naar Nederland met de helft is gestegen. Het is daarom heel goed dat de staatssecretaris adequaat heeft gereageerd op dit Oostenrijkse initiatief. Deze zaak zal in december aan de orde komen in het overleg van de ministers van binnenlandse zaken en justitie. Is de staatssecretaris bereid om tijdig voor december met de Kamer een inhoudelijk debat te hebben over de Nederlandse inbreng met betrekking tot ons streven naar Europese harmonisatie op de kortst mogelijke termijn?

□

Staatssecretaris **Cohen**: Mevrouw de voorzitter! Dat zeg ik graag toe.

□

De heer **Van Oven** (PvdA): Voorzitter! Ook de fractie van de Partij van de Arbeid was verontrust door dit aspect van de nota van het Oostenrijkse voorzitterschap zoals dat tot de pers is doorgedrongen. Ik ben blij met de onmiddellijke reactie van de staatssecretaris, waarin hij afstand nam van elke gedachte om het Vluchtelingenverdrag te relativieren. De vraag is of dat standpunt ook op onmiskenbare wijze in de richting van het K4-comité is geventileerd. Dat comité heeft dat plan immers besproken. De minister van binnenlandse zaken van Oostenrijk heeft afstand genomen van het bericht zoals dat tot de pers was doorgedrongen. Is het Oostenrijkse voorzitterschap zelf vervolgens met nadere of andere voorstellen gekomen die zouden kunnen gaan in de richting van een geüniformeerd Europees asielbeleid dat niet naar een lager maar naar een hoger niveau van bescherming gaat?

□

Staatssecretaris **Cohen**: Mevrouw de voorzitter! Als ik goed geïnformeerd ben, is het K4-comité nog niet bij elkaar gekomen. Het debat heeft dus nog niet plaatsgevonden. Ook heb ik nog niet gehoord dat het Oostenrijkse voorzitterschap met andere voorstellen is gekomen. Men heeft wel gezegd dat men het stuk zoals het er ligt graag wil bespreken. Nogmaals, ik ben daar blij om omdat het in ieder geval een aanzet geeft tot de discussie. De laatste vraag was waar dat toe kan leiden. Wanneer je daarover gaat praten, zul je op een gegeven ogenblik moeten komen tot een beleid dat door alle partners gevolgd kan worden. Het spreekt daarbij vanzelf dat de uitgangspunten die ik genoemd heb richtinggevend zullen zijn.

□

De heer **Middel** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! Het is bekend dat de PvdA een groot voorstander is van afstemming van het asielbeleid in Europa. Is de staatssecretaris het eens met de stelling van de PvdA-fractie dat afstemming niet mag betekenen dat het land met het strengste beleid richtsnoer wordt in die afstemming?

Aan mijn collega Kamp, de nieuwe woordvoerder van de VVD-fractie met betrekking tot het asielbeleid, heb ik een vraag naar aanleiding van een stuk in het Reformatorisch Dagblad. De heer Van der Vlies zal het leuk vinden dat ik juist uit die krant citeer. De heer Kamp zegt dat hij de plannen van Oostenrijk niet direct wil afschieten, maar de voorstellen eerst wil bestuderen. Hij benadrukt echter dat de VVD in principe de afspraken in het regeerakkoord wil uitvoeren.

Voorzitter! Wij hebben ongeveer een halfjaar geleden hier een uitgebreid debat met elkaar gehad, waarin het vooral ging over de opstelling van de VVD die het Vluchtelingenverdrag toen ter discussie wilde stellen. De VVD-fractie heeft toen bij monde van de heer Rijpstra beloofd dat men dat voorlopig nooit meer zou doen. Is dit standpunt inmiddels weer veranderd? Wordt het gerelativeerd door de nieuwe woordvoerder? Betekent de uitspraak "in principe het regeerakkoord uitvoeren" iets anders

De heer Cohen, staatssecretaris van Justitie

dan in de praktijk het regeerakkoord uitvoeren?

Staatssecretaris **Cohen**: Mevrouw de voorzitter! De heer Middel vraagt of de strengste regeling richtinggevend zal zijn. Mijn antwoord daarop is "neen". Ik voeg daaraan toe – ik weet niet of hij dat leuk vindt – dat ik mij kan voorstellen dat het lichtste regime ook niet richtinggevend zal zijn. Ik denk dat je beide dingen met elkaar in verband zult moeten brengen en waar je dan uitkomt, is natuurlijk een kwestie van onderhandelen.

De heer **Kamp** (VVD): Mevrouw de voorzitter! De VVD-fractie wil het regeerakkoord uitvoeren. De lijn van de heer Rijkstra was de lijn van de VVD-fractie en dat is de lijn van mij.

De heer **De Wit** (SP): Mevrouw de voorzitter! Een van de kritiekpunten van de staatssecretaris op het plan van het Oostenrijkse voorzitterschap is dat overwogen wordt quotaverplichtingen of quotaregelingen in te voeren. In een interview voor Radio 1 afgelopen vrijdag heeft de staatssecretaris daar kritiek op

gegeven. In hetzelfde interview zei hij het volgende. Het zou natuurlijk niet slecht zijn als wij ertoe zouden kunnen komen als de binnenkomende vreemdelingen op een goede manier over Europa verdeeld zouden worden, zodat niet het ene land veel meer en het andere land veel minder heeft. Mijn vraag aan de staatssecretaris is of hij hier toch de invoering van een quotumverplichting mee bedoelt en, zo ja, op welke categorieën vreemdelingen hij dan doelt als het gaat over een betere verdeling van deze vreemdelingen over de verschillende landen.

Staatssecretaris **Cohen**: Mevrouw de voorzitter! Toen ik het had over een quotaregeling, had ik het oog op asielzoekers waarvan de Nederlandse regering vindt dat zij niet aan een quotum gebonden moeten worden. Asielzoekers komen volgens de definitie van het Verdrag van Genève in aanmerking voor toelating in ons land en dat moet ook zo blijven. Wanneer het gaat – dat kun je ook verstaan onder een quotumregeling – over een verdeling van het totaal aan asielzoekers over Europa, dan kan ik mij voorstellen dat je daarmee tot een evenwichtiger verdeling over Europa zou kunnen komen.

Vragen van het lid Rabbae aan de ministers van Economische Zaken en van Financiën en aan de minister-president over **de sombere economische verwachtingen van de secretaris-generaal van het ministerie van Economische Zaken**.

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Zoals bekend heeft de secretaris-generaal van het departement van EZ door middel van het vlugschrift van de PvdA afstand genomen van het regeerakkoord. Dat is toch wel een saillant punt. De heer Van Wijnbergen is niet de eerste de beste ambtenaar; het is de hoogste ambtenaar van het departement van EZ. Hij is ook de voorzitter van de Centrale economische commissie die het kabinet en, naar ik aanneem, de formateurs en de informateurs heeft geadviseerd. Tot in de boezem van het apparaat in dienst van het kabinet bestaan grote twijfels over de financieel-economische vooruitzichten van dit kabinet. De burgers ervaren deze zaak als een psychologische perceptie van het rekenwerk van het kabinet dan wel van de ambtenaren. De burger vraagt zich af wie nu gelijk heeft: het kabinet dan wel de hoogste ambtenaar van EZ.

De heer Van Wijnbergen heeft het recht om zijn mening te uiten. Wij spreken het kabinet op zijn uitspraak aan. Wist de minister van Economische Zaken van tevoren van de actie van de heer Van Wijnbergen? Heeft hij – in de woorden van de minister-president – namens haar of in dienst van haar gesproken? Wat is haar reactie op de uitspraken van de heer Van Wijnbergen?

De minister van Financiën was gisteravond in NOVA zeer geïrriteerd. Zijn ambtenaren doen zoiets nooit; het gaat altijd via de binnenlijn. Hij zou zelf een brief hebben geschreven aan zijn collega van EZ om maatregelen te nemen. Is dat juist? Als de heer Van Wijnbergen als voorzitter van de Centrale economische commissie heeft gesproken, dan zijn zijn ambtenaren daaraan gecommitteerd. De minister van Financiën moet in zijn eigen keuken orde op zaken stellen.

Ik heb nog een vraag aan de minister-president. De heer Van Wijnbergen zegt in de krant, dat hij deze uitspraak heeft gedaan in de lijn